

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Valstybės biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

✓ Lietuvos smulkiojo ir vidutinio verslo
tarybai
Gedimino pr. 38/Vasario 16-osios g.2,
Vilnius

2010-04-12 Nr. (24.4-22) SD - 2356

↓

**DĖL VALSTYBINIO SOCIALINIO DRAUDIMO IR PENSIJŲ SISTEMOS
PERTVARKOS KONCEPCIJOS PROJEKTO**

Šių metų kovo 16 d. Smulkiojo ir vidutinio verslo tarybos posėdyje buvo aptarta Valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos reformos siūlymai. Siunčiame papildomą medžiagą, kuri buvo pateikta minėtame posėdyje.

PRIDEDAMA: papildoma medžiaga, 6 lapai

Viceministrė

Audronė Morkūnienė

Rita Babianskaitė, tel. 266 8117, el. p. rbabianskaite@socmin.lt

1. Dėl politinės įtakos „Sodros“ sistemai

Siekiant išvengti politinės įtakos išmokų dydžiams Valstybinio socialinio draudimo ir pensijų sistemos reformos projekte siūloma:

- numatyti automatinį pensijų indeksavimo mechanizmą, susiejant jį su ekonominiais (demografiniais) rodikliais;
- numatyti Vyriausybės teikiamų ilgalaikių pensijų sistemos prognozių svarstymą Seime ne rečiau kaip kas ketveri metai
- kiekvienai draudimo rūšiai formuoti rezervą, kurio dydis priklausytų nuo išmokos pobūdžio. Pensijų rezervą investuoti, viešo konkurso būdu parenkant investicijų valdytoją;

2. Dėl „Sodros“ funkcijų

Savarankiškai „Sodra“ nevykdo funkcijų, kurios nebūtų priskirtos teisės aktų. Jos numatomos Socialinio draudimo įstatyme:

- organizuoja socialinį draudimą ir vykdo Fondo lėšų tvarkymą apskaitą,
- užtikrina priskaičiuotų socialinio draudimo įmokų sumų, baudų, delspinigių surinkimą ir išieškojimą;
- tvarko duomenis apie apdrauosius bei asmenis, dalyvaujančius pensijų kaupime pagal Pensijų kaupimo įstatymą, ir pensijų kaupimo sutarčių duomenis;
- organizuoja ir vykdo laikinojo nedarbingumo, ilgalaikio ir pastovaus darbingumo netekimo (invalidumo) nustatymo pagrindimo, teisėtumo ir teisingumo tikrinimus;
- teikia Valstybinei mokesčių inspekcijai informaciją, reikalingą socialinio draudimo įmokų apskaičiavimo kontrolei užtikrinti;
- vykdo kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

Siūloma:

- „Sodra“ organizuoti kaip biudžetinę įstaigą, lėšas jos išlaikymui skiriant ne iš įmokų, o iš valstybės biudžeto;
- Socialinio draudimo įmokų surinkimą ir išieškojimą perduoti VMI, „Sodrai“ paliekant duomenų apie apdrauosius tvarkymą bei išmokų skyrimą ir mokėjimą;
- Numatyti, kad finansinį „Sodros“ auditą vykdo Valstybės kontrolė

3. Dėl „Sodros“ biudžeto sudarymo pagrindimo

„Sodros“ biudžeto sudarymo ir vykdymo tvarka nustatyta Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sandaros įstatyme. Pagal šį įstatymą kasmet rengiant „Sodros“ biudžetą yra planuojamos:

- draudėjų ir apdraustųjų įmokos - atsižvelgiant į Finansų ministerijos parengtas atitinkamų metų šalies ūkio plėtros makroekonominės prognozes, kitiems biudžetiniams metams numatomus įmokų tarifus atskiroms socialinio draudimo rūšims, draudžiamųjų pajamų bazės ir apdraustųjų skaičiaus kitimą per paskutinius dvejus metus;

- savarankiškai dirbančių asmenų įmokos - atsižvelgiant į šių asmenų socialiniam draudimui deklaruotų pajamų ir šių asmenų skaičiaus kitimą per paskutinius dvejus metus, kitiems biudžetiniams metams numatomus valstybinės socialinio draudimo pagrindinės pensijos dalies ir minimaliosios mėnesinės algos dydžius;

- savanoriškuoju socialiniu draudimu apsidraudusių asmenų įmokos - atsižvelgiant į šių asmenų socialiniam draudimui deklaruotų draudžiamųjų pajamų ir savanoriškojo socialinio draudimo sutarčių skaičiaus kitimą per paskutinius dvejus metus, numatomus savanoriškojo socialinio draudimo įmokų tarifus, kitiems biudžetiniams metams numatomus bazinės pensijos ir MMA dydžius;

- valstybės biudžeto už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis įmokos - atsižvelgiant į šių asmenų skaičiaus kitimą per paskutinius dvejus metus, kitiems biudžetiniams metams numatomus bazinės pensijos ir MMA dydžius.

4. Dėl „Sodros“ veiklos sąnaudų (pridedama 1 lentelė)

5. Dėl SADM siūlomų 7 žingsnių ekonominio efekto

Pagrindinis siūlomų septynių reformos etapų tikslas – struktūrinės permainos, tačiau kai kurie siūlymais duos ir tam tikrą ekonominį efektą (pridedama 2 lentelė).

6. Dėl privačių pensijų fondų kontrolės ir išlaikymo išlaidų

Privačių pensijų fondų veiklą stebi, analizuoja, prižiūri, vertina, kontroliuoja ir, esant reikalui, sankcijas taiko:

- Vertybinių popierių komisija (įsteigta Seimo)
- Draudimo priežiūros komisija.

Pagal Pensijų kaupimo įstatymo nuostatas pensijų fondų administravimui gali būti skiriama:

- iki 5 proc. nuo įmokos (rinkoje šiuo metu nusistovėjęs dydis - iki 3 proc. nuo įmokos)
- ir iki 1 procento nuo turto.

Šie atskaitymai yra skiriami visai veiklai, susijusiai su pensijų fondų administravimu, investavimu ir veikla.

Pagal Vertybinių popierių komisijos 2009 metais atliktą tyrimą, atskaitymai per visą pensijų kaupimo laikotarpį iki 2008 metų pabaigos siekė 2,55 proc. nuo pensijų fonduose esančių grynujų aktyvų, o iš viso pensijų kaupimo bendrovės iki 2008 m. pabaigos iš pensijų fondų turto atskaitė apie 123,3 mln. Lt (gryniesi aktyvai 2008 m. pab. – 2,8 mlrd.Lt)

7. Dėl privačių pensijų fonde sukauptų lėšų (išmokų) garanto

Privačių pensijų fonde sukauptų lėšų garantas yra nuo viso valdytojo kapitalo atskirtas pensijų fondo turtas. Bankroto atveju pensijų fondo turtui nėra taikomos jokios sankcijos ir jis perduodamas kitai bendrovei.

8. Dėl reformos siūlymų privačių pensijų fondų sistemai:

Siūloma nustatyti:

- kad pensijų kaupimo sistemoje negali pradėti dalyvauti tie, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus liko 10 ir mažiau metų (**alternatyva:** naujai ateinantiems į darbo rinką dalyvavimą pensijų kaupimo sistemoje padaryti privalomu, o tiems, kam iki pensijos amžiaus liko 10 ir mažiau metų – negalimu);
- atskaitymus labiau susieti su valdymo efektyvumu.

Pagal 2009 ir 2010 metų patvirtintus „Sodros“ biudžetus veiklos sąnaudos buvo šios:

	Matav. Vnt.	2009 metai		2010 metai
		patvirtinta	laukiama	
2.8. Veiklos sąnaudos	tūkst.Lt	290.000,0	371.612	520.453
Veiklos sąnaudos be:	tūkst.Lt	217.909,0	205.840,0	185.231
- išmokų mokėjimo pristatymo	tūkst.Lt	53.291,0	53.461	56.800
- E parašo formavimo įrangos įsigijimo kompensavimo	tūkst.Lt			1.616
- ilgalaikio turto nusidėvėjimo ir amortizacijos	tūkst.Lt	17.500,0	22.000	23.000
- palūkanų ir paskolų administravimo mokesčių	tūkst.Lt	1.300,0	90.311	252.600
- ES paramos lėšos	tūkst.Lt			1.206
2.8.1. Fondo administravimo įstaigų veiklos sąnaudos	tūkst.Lt	271.200,0	259.301	244.853
Fondo administravimo įstaigų veiklos sąnaudos be:	tūkst.Lt	217.909,0	205.840,0	185.231
- išmokų mokėjimo pristatymo	tūkst.Lt	53.291,0	53.461	56.800
- E parašo formavimo įrangos įsigijimo kompensavimo	tūkst.Lt			1.616
- ES paramos lėšos	tūkst.Lt			1.206
2.8.1.1. Darbo užmokestis	tūkst.Lt	127.600,0	120.928	114.300
2.8.1.2. Socialinio draudimo įmokos	tūkst.Lt	39.530,0	37.463	36.553
2.8.1.3. Prekių ir paslaugų įsigijimo sąnaudos	tūkst.Lt	104.070,0	100.910	94.000
Prekių ir paslaugų įsigijimo sąnaudos be:	tūkst.Lt	50.779,0	47.449,0	34.378
- išmokų mokėjimo pristatymo	tūkst.Lt	53.291,0	53.461	56.800
- E parašo formavimo įrangos įsigijimo kompensavimo	tūkst.Lt			1.616
- ES paramos lėšos	tūkst.Lt			1.206
2.8.2. Ilgalaikio turto nusidėvėjimas ir amortizacija	tūkst.Lt	17.500,0	22.000	23.000
2.8.3. Palūkanos, paskolų administravimo sąnaudos	tūkst.Lt	1.300,0	90.311	252.600

Pastaba: duomenų apie „Sodros“ veiklos sąnaudas pagal teritorijas neturime. Tačiau pagal biudžete nurodytas išlaidas „Sodros“ darbo užmokesčiui ir bendrą apdraustųjų skaičių (be pareigūnų ir karių), 1000 apdraustųjų per metus tenka 95 tūkst. Lt „Sodros“ darbo užmokesčio (per mėnesį – 8 Lt)

Siūloma priemonė	Išlaidos 2009 metais	Naujų gavėjų skaičius per 2009 m.	efektas
<p>Didinti pensinį amžių iki 65 metų po pusę metų per metus vienodai vyrams ir moterims.</p>	<p>pagal „Sodros“ biudžeto 2009 metų laukiamus rezultatus – 5,8 mlrd. Lt</p>	<p>senatvės pensijų buvo paskirta apie 24 tūkst.</p>	<p>„Sodros“ biudžetui – pirmaisiais metais - leis sutaupyti 10 mln., vėliau šie sutaupymai kaupsis. Pensijų dydžiui: moterims 12,3 proc. didesnė vid. pensija, Vyrams - 5,5 proc. (daroma prielaida, kad uždirbo vidutinį atlyginimą ir įgijo papildomą stažą);</p>
<p>Valstybinės pensijos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nebeskirti naujų Lietuvos Respublikos pirmojo ir antrojo laipsnių valstybinių pensijų už nuopelnus; 2. asmenims, turintiems teisę gauti valstybinę ir socialinio draudimo našlių ar našlaičių pensiją, jų pasirinkimu mokėti tik vieną iš jų; 3. peržiūrėti rentų sportininkams ir artistams skyrimo sąlygas. 	<p>Išlaidos papildomoj lentelėj</p>	<p>I ir II laipsnio pensijų (be limito) gavėjų sk. padidėjo – 940 žmonių, iš jų – 100 našlių ir našlaičių pensijų gavėjų.</p>	<p>valstybės biudžetui – neskiriant I, II laipsnio valstybinių pensijų už nuopelnus leistų sutaupyti mažiau nei 0,5 mln.Lt; neskiriant naujų valstybinių I ir II laipsnio našlių ir našlaičių pensijų – apie 0,15 mln. Lt per metus. Racionalizavus rentų mokėjimą sportininkams, tikėtina, kad būtų sutaupyta pusė joms skiriamų lėšų (apie 1,5 mln. Lt).</p>
<p>Neigalumas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. vietoj tikslinių kompensacijų teikti paslaugas. 2. darbingumo lygio ir visų specialiųjų poreikių nustatymo funkciją perduoti Neigalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai, kuri būtų pavaldi Sodrai. 	<p>435,4 mln. Lt, priežiūros (pagalbos) tikslinei kompensacijai – 210 mln. Lt</p>	<p>3290 žm.</p>	<p>akivaizdaus ekonominio efekto nebus</p>
<p>Motinytė (tėvystė):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. nuo 2012 metų keisti motinytės (tėvystės) pašalpų skyrimo tvarką leidžiant tėvams pasirinkti mokėjimo trukmę, išsaugant tokią pat bendrą išmokos sumą. Alternatyva - pašalpas mokėti iki 2m., bet mažesnių dydžių. 2. kompensuojamąjį uždarbį išmokai skaičiuoti imti už paskutinius 24 mėnesius, buvusius iki 	<p>1 470 mln. Lt,</p>	<p>Pašalpų gavėjų skaičius iki 1 metų -23,2 tūkst.; nuo 1 iki 2 – 23 tūkst. žm.; Vidutinė mėnesio pašalpa iki 1 metų - 2,5 tūkst. Lt ; nuo 1 iki 2 metų – 1,65</p>	<p>Jeigu motinytės (tėvystės) pašalpa būtų mokama tik iki vaikui sueis vieneri, bet 100 proc. arba iki dviejų, bet 60 proc. ir 40 proc. Sodros biudžetas sutaupyty apie 188 mln. Lt Pagal darbo grupės siūlymus (I pusm.-80proc.; II-60 proc.; III ir IV-40proc.) būtų sutaupyta 275 mln. Lt</p>

<p>teisės į išmoką atsiradimo. Alternatyva - šių išmokų bazę susieti su 12 mėn. laikotarpiu iki nštumo.</p> <p>3. Prižiūrintiems kelis vaikus (dvynukai, trynukai, pamatinukai) vienu metu mokėti ne daugiau kaip 100 procentų buvusio atlyginimo.</p> <p>Ligos pašalpos – nustatyti, kad už pirmąsias 7 ligos dienas pašalpa moka darbdavys, už kitas dienas Sodra.</p>	630,1 mln. Lt	tūkst. Lt	Jeigu už 7 pirmąsias ligos dienas (5 darbo dienas) pašalpa mokėtų darbdavys, Sodros biudžetas per metus galėtų sutaupyti apie 60 mln. Lt
<p>Nelaimingi atsitikimai darbe ir profesinės ligos:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Draudimą perduoti vykdyti privačioms draudimo įmonėms. 2. Žalą dėl sužalojimo darbe atlyginti vienkartinę išmoka. 3. Ligos pašalpa dėl nelaimingo atsitikimo darbe arba profesinės ligos mokėti 100 proc. dydžio. 	51,5 mln. Lt. (papildoma informacija: Įmokų tarifai 2010 metams: I gr.-0,9; II gr.-0,33; IIgr.0,18 proc. 2010 metais įmokų laukiama 49,7 mln. Lt	Vidutinė dienos pašalpa – 68 Lt; Pirminių atvejų skaičius - 583,5 tūkst. Vieno atvejo vidutinė trukmė – 15 dienų;	Artimiausiais metais ekonomijos nebūtų nes būtų tęsiamas anksčiau paskirtų išmokų mokėjimas.
<p>Administravimas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. socialinio draudimo įmokų surinkimą perduoti Mokesčių inspekcijai, duomenų apie apdrautuosius administravimą paliekant Sodrai. 2. Sodra ir Darbo birža tampa biudžetinėmis įstaigomis, pavaldžiomis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, jų išlaidoms planuojant valstybės biudžeto asignavimus. 3. Valstybės kontrolė vykdo VSDF finansinį 			sumažinta administracinė našta tiek draudėjams, tiek ir apdraustiesiems. Nors galimi išieškojimo procedūrų pokyčiai iš pradžių gali neigiamai įtakoti socialinio draudimo pajamų surinkimo efektyvumą, tačiau ilgalaikėje perspektyvoje dėl šios priemonės efektyvumas nemažės. Planuojama, kad VMI veiklos efektyvumas, papildomai dar administruojant ir VSD įmokas 2012 m. padidės ir sudarys 0,85 proc., 2013 m. – apie 0,78 (planuojamas šių metų VMI pajamų surinkimo efektyvumas bus apie 1,11 proc.,

(teisėtumo) audita.			tai yra kiekvienam 100 Lt mokesčių pajamų surinkti bus išleidžiama 1.11 Lt).
---------------------	--	--	--

2010 m. sausio mėn. „Sodros“ duomenimis, dirbančių senatvės pensijų gavėjų skaičius atsižvelgiant į amžiaus grupes pasiskirsto taip:

Amžiaus grupės, m.	Senatvės pensijų gavėjų skaičius, tūkst. žm.	Senatvės pensijų gavėjų, dirbusių mėnesio pabaigoje skaičius, tūkst. žm.	Dirbančiųjų ir senatvės pensijų gavėjų santykis kiekvienoje amžiaus grupėje, proc.
60-65	107	31	28,9
65-70	135	17	12,9
70-75	132	6	4,6
75-80	108	1,4	1,3
Per 80	116	0,3	0,2
Iš viso:	597	56	9,4

Išlaidos Valstybinėms pensijoms (rentoms)

Išmokos pavadinimas	Išlaidos per metus (mln. Lt)	Gavėjų skaičius
Valstybinė I ir II laipsnio pensija; valstybinė I ir II laipsnio našlių ir našlaičių pensija	44	8,2 tūkst. žm.
Valstybinė signataro našlių renta	0,09	7žm.
Valstybinė signataro našlaičių renta	0,2	2 žm.
Renta buvusiems sportininkams	2, 8	81 žm.
Kompensacinės išmokos teatrų ir koncertinių įstaigų kūrybiniam darbuotojams	0,4	74 žm.